

Резюмета на научните трудове на гл. ас. д-р Гергана Петкова, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по 2.1. Филология /японска литература и култура/

1. *Домът на чудесата – символика на традиционната архитектура и интериор в японската вълшебна приказка.* София: Звезди 2011. 144 стр.

„Домът на чудесата“ е труд, посветен на символиката на архитектурни и интериорни елементи в японските вълшебни приказки. Хабилизационният труд се състои от осем глави. Първата представя целите и методологията на изследването, като акцентира върху интердисциплинарния подход при разглеждането на предложените теми, а именно - посредством етнографски анализ, съчетан с анализ на приказките, обединяващ фолклористичен и социо-исторически анализ, както и анализ, предложен от школите на дълбината психология и структурализма. В тази глава се прави и обзор на трудове със сходна тематика, като се отбелязва, че за първи път в областта на фолклористиката се разглежда символиката на архитектурни и интериорни елементи като се предлага картина на „архитектурния символизъм в приказките“.

Втора глава е посветена на развитието и спецификата на японската архитектура и интериор от етнографска гледна точка. Предоставя се информация за историческото развитие на селската къща *минка* и се обръща внимание на специфични за Япония архитектурни и интериорни решения.

Глава Трета представя особености на прага и преддверието *генкан*, както и тяхната символика чрез анализ на осем вълшебни приказки. Ролята на прага и преддверието може да бъде обобщена като ново начало и място на срещата между два свята.

В глава Четвърта е разгледан подът като част от традиционния дом и място на действието във вълшебната приказка, като изводите се илюстрират с шест японски приказки. Подът е осмислен като платформа на ежедневието на японеца и негово работно място. Подът е мястото на прозрение и гледната точка на героите на приказките, което произтича от архитектурните решения, използвани в традиционната къща *минка*.

В глава Пета се разглежда спецификата на външните и вътрешни, подвижни и неподвижни стени и прегради в традиционното японско жилище. Чрез анализ на пет приказки се

илюстрира „хартиено-тънката“ преграда между реалното и вълшебното.

Разгледаните седем приказки в глава Шеста илюстрират мотива за забранената стая. Проследяват се теориите за дома като женска територия. Табутата и последствията от нарушаването им разкриват семейните отношения, както и взаимодействието между човек и природа според японския фолклор.

В глава Седма на фона на пет приказки се разглежда ваната *фуро* и нейната символика в японската вълшебна приказка. Наред с особеностите на *фуро* и традицията на къпане в Япония се анализира също така и универсалната символика на водата и ваната като възможност за пречистване и прераждане.

В последната Осма глава се разглежда ролята на огъня, пепелта и огнището. На фона на пет приказки се проследява универсалната символика от една страна, но и специфичната символика на огнището като център на японския дом и семейство.

В резултат от анализа на приказките и интерпретацията на архитектурната и интериорна символика изследването показва, че традиционната японска къща, погледната през призмата на вълшебната приказка, наистина е „дом на чудесата“.

2. *Promotion and Reception of Japanese culture in Bulgaria*. Tokyo: IGS-Seijo 2011. 40 стр.

Студията, включена в научната поредица на Института по Глокални Изследвания към Университет Сейджо, се състои от две части, които разглеждат процеса на културен обмен между България и Япония и популяризиране на японската култура в България от една страна, и възприемането на японската култура от друга.

В първата част са представени историческите предпоставки за културния обмен, институциите и дейностите, свързани с популяризирането на японската култура. Предлага се картина на институциите, които в момента популяризират японската култура в България, с особен акцент върху ролята на СУ “Св. Климент Охридски”.

Във втората част се анализират резултатите от четири анкетни проучвания върху рецепцията на японската култура в България (три сред българското население и една сред студенти-японисти), а именно – Образът на Япония в България, Познания относно традиционната японска култура, Рецепция на японските вълшебни

приказки сред българското население и сред студентите в специалност Японистика.

За първи път (макар и в ограничен мащаб) се прави опит да се представи квантитативно възприемането на японската култура сред българите. Студията представя на английски език развитието и сегашното състояние на българо-японския межкултурен диалог, с препратки към изследванията на български японисти, а резултатите от анкетите дават индикации за посоката на развитие на межкултурния диалог и дейностите свързани с популяризирането на японската култура пред чужда публика.

3. *Етнография на Япония*. София: Звезди 2010. 165 стр.

За първи път в България се публикува учебник Етнография на Япония, издаден на български език и включващ осем теми с актуално съдържание и необходим теоритичен минимум – увод в японската етнография; религиозни и народни вярвания, годишен празничен календар; изкуство и занаяти; култура на облеклото; култура на хранене; архитектура и интериор на традиционния дом; семейство и общност; поминък и традиционен бит. Втората част на учебника с включените задачи, въпроси и материал на японски език за допълнително четене представя интерактивен подход в преподаването на японска етнография на чужденци.

4. „Along the Silk Road – or how and why traditional culture of clothes is reflected in Japanese fairy tales“. Статия под печат.

Докладът е представен на международната конференция „Пътят на коприната“, организирана от специалност Китаистика през 2011 г. Статията предлага нов поглед върху културата на облеклото в Япония и нейната символика в японската вълшебна приказка. Предлага се интердисциплинарен подход, като се обединява фолкористичен и етнографски анализ. Разглеждат се народните вярвания свързани с отглеждането на копринени буби, както и употребата на коприната и копринените одежди като атрибут с особени функции в приказките. Статията представя също така символиката на аксесоари, обувки и шапки като важен мотив в развитието на сюжета на японските вълшебни приказки.

5. „Архитектура и интериор на традиционния японски дом и ролята им в японската вълшебна приказка“. Статия под печат в сборник доклади от юбилейна научна конференция на специалност Арабистика, 2010 г.

Статията разглежда четири елемента от традиционната японска архитектура *минка*, а именно – прагът *генкан*, хартиените стени и паравани, подът покрит със сламени рогозки *татами* и забранените помещения. Посредством интердисциплинарен подход, обединяващ анализ на спецификата на тези елементи в етнографски план и фолклористичен анализ на приказките, се предлага осмисляне на символиката на елементите в рамките на японските вълшебни приказки. Въвежда се нов термин за описване на тази символика, а именно – „архитектурен символизъм във вълшебната приказка“. Представя се също фабулата на 14 приказки, преведени за първи път на български език.

6. „Традиция и съвременност – град Тоно и неговото фолклорно наследство“. Статия под печат в сборник доклади от юбилейна научна конференция на специалност Японистика, 2010 г.

Град Тоно, префектура Ивате, е известен в Япония като люлка на фолклора, което се дължи на известната книга с приказки и легенди от Тоно, съставена от най-видния японски етнограф Кунио Янагита с помощта на народния разказвач Сасаки Кидзен. Статията разглежда това малко населено място не само като люлка на фолклора, но и като съкровищница, съхраняваща японската традиция в условията на икономически растеж и технологически напредък, характерни за съвременна Япония.

7. „*Ibunka communication: the reception of the Japanese folktales in Bulgaria – a case study of the tale The crane wife*“. *Proceedings of the International symposium Issues of literature in the Far East Asia*. St Petersburg: St Petersburg State University 2010. pp. 233-244.

Статията представлява първи опит да се илюстрира квантитативно проблемът за рецепцията на японската култура и литература в България като чрез анкета сред българското население върху възприемането на една от най-популярните японски приказки „Невестата-жерав“, се осмислят проблемите на рецепцията на японския фолклор, особено по отношение на „отворения край“, който характеризира голяма част от японските вълшебни приказки.

Макар проблемът да не е нов в средите на фолклористиката и да е обсъждан от видни учени като Луц Ръорих, Макс Люти, Хаяо Кавай и Тошио Одзава, например, изследването обединява различни възможности за интерпретация на проблемите при рецепцията на японски приказки, и изводите могат да се прилагат за осмисляне на този проблем за други култури, не само за българската.

8. „Корейската следа в развитието на японската керамика и порцелан“. С сборник доклади *Корея и Азия*. София: СУ. 2010. стр. 169-177.

Представят се пред българската публика етапите на развитие на японската керамика и порцелан, както и ролята на Корея в този процес с особен акцент върху селадоновата керамика. Разглеждат се основните японски стилове, някои от които възникнали предимно под влиянието на корейски техники и внесени в Япония директно от корейски майстори.

9. „The Japanese fairy tale: theories of reception in the light of Propp’s ‘Morphology of the folktale’“. *Asiatische Studien LXIII-3-2009*. Bern 2009. pp. 597-618.

Статията, представена на английски език в швейцарското научно издание, е посветена на приложимостта на модела на Владимир Пропп за морфологичен анализ на вълшебните приказки. За първи път в сферата на фолклористиката и японистиката се прилага морфологията на Пропп по отношение на японските вълшебни приказки, като за целта се преосмисля линейността ѝ, която се преобразува в цикличен модел, приложим за по-широк кръг култури. Задават се възможни отговори относно проблемите на рецепцията на японските приказки сред чужда публика на базата на структурен анализ на фолклорните текстове. Инициира с нов дискурс по отношение на приложимостта на морфологията на Пропп за японския фолклор, като се задават възможни подходи, с чиято помощ моделът на Пропп да се прилага по-успешно за анализ на японските приказки.

10. “Сходни елементи в архитектурата на традиционния дом в Япония, Китай и Корея“. Сборник доклади *Китай – традиция и съвременност*. София 2009. стр. 114-119.

Представят се пред българската публика особености на три азиатски архитектурни традиции в сравнителен план, като се проследяват връзките и влиянията между тях, както и специфичните от гледна точка на природни условия и строителен материал решения. Обръща се внимание на философските концепции, вградени в архитектурните решения - даоизъм, конфуцианство, шинтоизъм.

11. 「昔話翻訳上の問題点をめぐって—ブルガリアと日本の昔話を例に一」 (Различни аспекти при превода на японски приказки на български език и на български приказки на японски език). 『成城大学民俗学研究所』. *Годишник на Института по Фолклор*. Токио: Университет “Сейджо” 2009. pp. 103-115.

Предлага се на японски език тема с практическа насоченост, а именно относно трудностите при превода на приказки от български на японски език и от японски на български език. Представят се възможни “допълнения” към превода, които да допринесат за запазването на богатата образност на фолклорните текстове, в това число използване на визуализация и допълнителен текст. Особено внимание се обръща на културните реалии и трудностите, които възникват при „превода“ им, като се предлагат и практически решения, които да допринесат за по-успешното възприемане на фолклорните текстове от чужда публика. Подобно изследване се предлага за първи път на японски език и е включено в Годишника на един от основните фолклорни и етнографски институти в Япония.

12. “Японската приказна традиция и особености на японската вълшебна приказка”. *Годишник на ФКНФ, СУ “Св. Климент Охридски”*, С., Университетско Изд. “Св. Климент Охридски” 2008. стр. 209-230.

За първи път се представят на български език японската приказна традиция, основните фолклористи и школи, както и японските индекси с приказки. Централно място в изследването заемат особеностите на японската вълшебна приказка като разказваческа традиция, народни вярвания, тематика, персонажна система, място и време на действието, видове трансформации, вълшебни предмети и други.

13. "On the male characters in Japanese Fairy Tale". *Wege der Japanologie*, ed. Harald Meyer. Zurich 2008. pp. 337-350.

В статията се споделят резултатите от докторската дисертация на автора на тема „Мъжките образи в японските вълшебни приказки: класификация и анализ“ в сборник, посветен на юбилея на видния швейцарски японист професор Едуард Клопфенщайн. Сборникът съдържа статии на известни европейски и японски учени и творци, сред които и един носител на нобелова награда.

14. "Фолклор и превод". *Сборник доклади от пета международна конференция "Езикът – феномен без граници"*. МУ Варна. Варна 2008. стр. 120-124.

Целта на изследването е да представи някои основни проблеми при „превода“ на японски приказки на чужди езици. Под „превод“ в статията се разбира комбинация от преразказ и интерпретация. Изводите са илюстрирани с преводи на японски приказки на български, руски и немски езици от професионални преводачи, както и учебни преводи, използвани в специалност Японистика на СУ. Особено внимание се обръща на звукоподражателните думи, характерни за японския език, и на културните реалии, свързани със специфичната култура на обличане, хранене и живот на японците.

15. "Традиционният дом в Япония и Корея". *Сборник доклади от конференцията "Корея и светът"*, СУ "Св. Климент Охридски". София 2008. стр. 110-122.

На български език се представят особености на японската традиционна архитектура *минка* и се разглеждат сходствата и различията в традиционната архитектура на Корея и Япония. Обръща се внимание на ролята на природните и географски фактори, влиянието на Китай върху развитието на традиционната архитектура на двете източноазиатски култури. Разглеждат се както строителният процес и използваните техники в цялостната конструкция, така и конкретни елементи от интериора на дома като под, стени, прозорци, прегради, веранда, отопление, разпределение на вътрешните помещения. Статията е обогатена със снимков материал и сравнителна таблица.

16. “Върху достоверността на превода: някои проблеми при превода на японски народни приказки”. *Втори национален симпозиум с международно участие “Методология на преподаването на японски език”*. София 2006. стр. 90-96.

Изследването инициира за първи път в България дискусия относно трудностите при превода на фолклорни текстове, в частност приказки, с оглед на спецификата на японския език и култура. Обсъждат се въпроси по отношение на достоверността на превода и неговата същност, като се предлага като по-успешен модел преразказът, а не директният превод, посочват се проблеми при постигането на достоверност към културния контекст и се предлагат конкретни практически решения, свързани с „визуализацията“ на фолклорния текст с цел по-добро усвояване от чужда публика.

14. 02. 2012 г.
гр. София

подпис:.....
гл. ас. д-р Гергана Петкова

КЕКИА, ФКНФ,
СУ „Св. Кл. Охридски“